

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





Prenumerationspris:

2 R:dr B:ko.

Lördagen

den 5 Juli.

Tidning för Skön Konst och Litteratur.

Anmälan.

På tidningen **ZEPHYR** kan prenumereras för andra halfåret å 2 R:dr B:co å alla rikets postkontor, med tillägg af vanligt postförvaltare-arvode, hos alla rikets bokhandlare, samt direkte hos redaktionen, då tidningen afsändes hvarje Lördag i korsomslag. Benägna bidrag, passande för tidningens tendens, emottagas med största tacksamhet.

Några kompletta exemplar af första halfva årgången kunna bekommas å 1 R:dr B:co, häftade och försedda med omslag.

Om nödvändigheten af en musikalisk uppfostran.

(Forts. fr. N:o 25 & 26.)

Jag lefver i den fasta öfvertygelse, att likasom musiken är lika gammal som världen sjelf, också ingen människa kommer till världen utan några anlag för musik. Människan födes musikalisk! — Ty hvad är väl musik? — såsom konst betraktad en mensklighetens uteslutande egeadom, skänkt och förlänad henne från himlen af den evige fadrens oändliga godhet och vishet; men i afseende på dess idées verldsbetydelse är den en lag i verldsordningen, en lag som verkar öfver allt i naturen och hvars följder öfverallt visa sig. Hvad är tonen, detta förnämsta och väsendtligaste stoff till allt hvad musik heter? Ett himlabud, på hvars Zephyrvingar människosjälen svingar sig upp till sitt första eviga hem, då ordet hotar att kvarhålla och fångla den vid denna jord.

Hos hvarje människa har Gud nedlagt en känsla, som låter henne ana hvarifrån hon kommit, och hvarthän hon åter går, medvetandet af hennes sändning, bestämmelse och gudanatur, — men då har han också omöjligen kunnat neka henne medel att gifva denna känsla uttryck och form; och detta medel är endast tonen, musikens första element såsom konst.

Nå, hvar finnas väl elementer som icke låta sina krafter sättas i verksamhet? — Med undantag af en fullkomlig desorganisation (och en sådan kan aldrig blifva en regel i lifvet) finnes ingen människa utan något anlag, någon talang för musik! — Det kommer blott derpå an, att dessa anlag väckas, underhållas och noga vidare utvecklas i den riktning, naturen sjelf anvisat. Men detta är undervisningens, uppfostrans sak, och hos somliga skall utvecklingen gå fortare, hos andra deremot långsammare; med den ene kan man begynna tidigare, med den andre senare; hos somliga måste den musikaliska uppfostran taga en, och hos andra en annan riktning, likasom ett visst sädeslag trivdes bättre på en åker än på en annan.

Således, likasom en åker är bördigare än en annan samt frambringar större och bättre frukt på kortare tid, så äro äfven de musikaliska anlagen, liksom hvarje förmåga hos människan, utdelade i olika mått; den ene har erhållit mera deraf, en annan mindre, och den skickligaste mest pedagogiskt bildade lärare skall med den ene af sina disciplar uppnå ett långt mera glänsande mål än med den andre, och detta dessutom på vida kortare tid. Detta förhållande gör dock intet intrång hvarken på den allmänna regeln, enligt hvilken ingen människa kan tänkas vara utan anlag för musik, eller på nödvändigheten för hvar och en, som har medel och tillfälle dertill, att äfven låta undervisning i musik blifva en integrerande del af uppfostran och bildningen, ty eljest skulle man med lika skäl kunna påstå, att, emedan icke alla människor förmå blifva utmärkta kalligrafer och skickliga räknemästare, man endast borde gifva dem undervisning i räkna och skriva, som derföre ådagalägga verkliga anlag; vore icke detta ett påstående, för hvars orimlighet alla skulle rygga tillbaka, ehuru det ännu i dag, äfven bland de mest civiliserade nationer gifves tusentals men-



niskor, hvilka hvarken kunna räkna eller skriva? — Alla bära vi inom oss en skön, himmelsk guda-bild, men för det mesta slumrar den, hölj'd af den tjocka, jordiska slöjan, så att ingen förklingande himlaron, intet anderop från skalden, ej en gång kyrkans upplyftande ord förmår väcka den. Skola nu, emedan millioner gå bort med detta puppskal, utan hafva njutit ett enda klart ögonblick derinom, emedan blott några stundom se en ljus skymt i sitt innersta och högst få vakna till klart medvetande och med en själ full af himmelska syner och toner skåda fritt omkring — skola nu därför kyrka och skola upphöra att predika religion för alla folk och lära dem känna mensklighetens bestämmelse? — Nej! — och hvarföre icke? — Jo, emedan icke destomindre välsignelse derifrån gjuter sig öfver allt folk. Derfor att således blott få, i följe af deras utmärktare anlag för musik, komma till någon utomordentlig skicklighet och mera omfattande kunskaper deri följer ju ej deraf, att endast sådana skola erhålla undervisning i denna konst; tvertom, — hafva vi engång erkänt musiken såsom ett väsentligt bildningsmedel, och det är ett faktum att detta medel kan komma till användande hos hvarje människa, så blir det äfven en nödvändig pligt, att vid uppfostran använda det, så vidt man kan förfoga deröfver.

Hvar och en, för hvilken det står till buds, bör således jemnte allt annat, äfven lära musik, och han skall alltid blifva i mer eller mindre mån delaktig af den välsignelse, som denna himmelens dotter, nedbragt på jorden, och detta i fullt mått, om undervisningen är riktig. Derfor är också den, som tager undervisning berättigad att fordra det läraren noga undersöker och begagnar sin elevs både andliga och kroppsliga individualitet, hvaremot den senare måste förpligta sig att söka förvärfva sig alla de kunskaper och all den skicklighet som fordras för en i möjligaste mått fulländad musikalisk bildning. *)

Bref om konstexpositionen i Köpenhamn till en vän i London.

Vidare bör jag nämna en liten målning af samma artist (*Roed*), om ej af annat skäl, åtminstone därför, att publiken i allmänhet gör den orätt, och att den möjligen kan tjena till bevis för den mening jag ofvan yttrat om publikens dom. Den föreställer »en trädgårds-scen». En halfvuxen yngling står på en stege och plockar frugt till sin fullvuxna syster, hvilken utbreder sitt förkläde för att emottaga hvad han kastar ned. Du ser, att det är en ganska vanlig situation; du finner den kanske tråkig, och ändå — vore jag målare, hade jag icke kunnat låta bli att måla den, om jag hade sett något

*) Så långt räcker inledningen till *Gustav Schillings* »Musikalische Didaktik». Det öfriga, med djupaste sakkännedom utarbetade verket, innehåller en mängd de ypperligaste, på erfarenhet grundade, föreskrifter, och upplysningar så väl för lärare som elever. Om tidningens ringa omfång tillåte, skulle vi med nöje meddela många utdrag derut; till upplysning om bokens rika innehåll, vilja vi dock i ett följande nummer meddela en innehållsförteckning, och rekommendera den emellertid till det bästa. (Red. Anm.)

sådant i verkligheten. På grund af figurernas storlek räknar publiken denna taffla till figurmålningarna; men detta var, enligt hvad namnet visar, icke artistens afsigt. Det är det pittoreska i trädgårds-partiet och i hela situationen, som tilltalat honom. Jag vill dermed icke försvara, att gossen verkligen är litet ledsam, och ännu mindre, att trädtopparna äro så oroliga, att de förderfva verkan af hela tafflan, så mycket mera som den hänger så lågt att åskådarens öga just möter dem först. Den unga flickan är deremot så tjusande tecknad, ljuset leker så skönt på hennes skära klädning; solens verkan på högra delen af partiet, der man ser in till trappan, och ändtligen den gamla blomsterfyllda dopfonten gifva det hela något så egendomligt att jag verkligen tror, att det blott fattas italienska kostymer; och då skulle tafflan göra lycka. Men nu har publiken fått sina patriotiska griller; det är för vackert att vara danskt, och man beklagar att det är italienskt. Och likväl är hela motivet taget fullkomligt troget från en trädgård vid Ringsted. Jag skulle önska att man reste dit för att öfvertyga sig derom, såvida icke dopfonten redan intagit sin ursprungliga plats i Ringsteds kyrka.

Förnämsta platsen ibland de konstnärer, hvilka framställt figurer ur vårt folklif, intager Fru *Jerichau-Baumann*. Du vet att hon är född i Warschau och har utbildat sig i Düsseldorf. Men hon har alltid stått temligen själfständig öfver sina lärare, hennes lifliga natur har ej helt och hållet velat underordna sig skoltvånget, och hon kan således ej betraktas som en representant af den Düsseldorfska skolan: det finnes hos henne mera omedelbar friskhet, mera pittoresk anda. Nu har Danmark den lyckan att kunna räkna detta högt begåfvade fruntimmer ibland sina konstnärer. Hon är verkligen ännu så olik andra, att hon tycks stå utom hela raden af artister; men eftersom hon i år kommit publiken något närmare än i fjol, icke utan inflytande af våra konstförhållanden, så skall säkerligen hennes verkliga företräden också utöfva ett gagneligt inflytande på våra landsmän. Till dessa företräden räknar jag i synnerhet hennes lifliga färger och hennes mästertliga återgifvande af tygerna: Man beundrar med rätta atlasen och sammetet på enkedrottningens porträtt, de röda tröjarmarne och silkesbanden på den läsan-de bondflickan o. s. v. Hon har ovanlig djerfhet och lif i sin pensel; förlitande sig på sina krafter försöker hon sig i allt, som faller henne i smaken. Ingen af våra konstnärer är så produktiv som hon, och hon har måhända snart målat flera stora tafflor öfver vårt folklif, än alla de andra tillsammans. Det skulle således vara emot naturens ordning, ja, nästan oqvinnligt, om hon derjemte egde motsvarande grundlighet och djup. Hennes företräde ligger i det lif, hvarmed hon uppfattar de intryck, hon erfar, och emellertid synes hon äfven i stånd till friare kompositioner och själfständigare skapelser. Om hon ville stanna inom den krets naturen anvisat henne, och sträfva såsom hittills att blifva mer och mer hemmastadd i Danmark, så skulle säkert äfven det danska folket beständigt känna sig mera hemmastadt i hennes lefnadsmålningar. Det

har stundom händt mig, när jag sett italienska genremålningar af konstnärer från denna sidan om Alpena, att den tanken uppstått hos mig: Hvad skulle väl en Italienare säga derom? Nu tror jag mig kunna besvara en sådan fråga. En främling uppfattar lätt det yttre, men han måste lefva länge ibland folket, förrän dess inre lif blir honom tydligt; och ofta är hans karakter och lefnadsåsigter så olika beskaffade, att hans aldeles icke kan förstå det.

Den interessantaste af hennes taflor på detta års exposition är väl den "isländska flickan". Den är på en gång porträtt och karaktärsbild. Hon är iförd den lika enkla som smakfulla svarta nationaldräkten, hvilken låter de fasta kroppsformerna så bestämt framträda; på hufvudet bär hon den svarta mössan med den långa tofsen ned åt nacken. Och sedan detta vackra, friska och oskyldiga ansigte, så beslägtadt och dock så främmande. Hon har blifvit publikens älskling. — En annan täck målning af henne är "en Hedeboficka med en liten gosse". Hon har satt gossen upp på bordet, der buren med pappegojan står. Han sträcker ut armarna efter den lysande fågeln, hvars gröna fjädrar nog kunna mäta sig med hans egen gröna kolt och stickade blå tröja. Barnflickan lutar hufvudet ned till honom, liksom ville hon vara en tolk mellan de två vännerna. Stycket utmärker sig för en liflig kolorit, och Hedebofickan hör till de bästa figurer fru *Jerichau* har målat.

Konstnotiser.

Bildhuggarekonst.

— Af **Fredrik den stores monument** har *Rauch* utarbetat en förträfflig modell af en fots höjd och låtit gjuta den i gips. Samtliga figurerna på underbyggnaden äro återgifna med en förvånande likhet. Af de basreliefs, hvilka föreställa scener ur *Fredriks* lif, äro äfven vackra gipsaftryck tagna i originalets storlek.

— **Professor Drake** i Berlin erhöi af Konungen i Preussen, på sjelfva *Fredriksdagen*, uppdrag att utföra professor *Rauchs* bild i marmor.

Målarekonsten.

— **Oscarshal.** H. M. Konungen har nyligen gifvit 2:ne af Norges yngre konstnärer beställningar för *Oscarshal. Bø* i Paris skall lemna 2 taflor och *Sigvald Dahl* i Dresden en. Dessa taflor, till hvilka ämnena äro lemnade åt konstnärernes eget val, väntas till *Christiania* under loppet af sommaren.

Theater och Musik.

— **Stor konsert i Lille.** Söndagen den 29 sistled. Juni gaf staden Lille i Frankrike sin tredje stora *festival du Nord*. Denna musikaliska högtid utgjordes af trenne konserter och slöts med en bal, samt varade i tre dagar. Den egde rum uti en ofantlig sal (10,100 qvadrat- fot) uppförd serskildt för den-

na fest, och hvars akustiska form liknar ett oerhördt språkrör i hvars mynning orkestern är placerad.

Orkestern, bestående af 400 instrumenter, dirigeras af h:r *Girard*, konsertdirektör vid Conservatorium och orkesteranförare vid stora operan i Paris samt af h:r *Muller* och *Benard* från Lille.

Bland de notabiliteter som der uppträdde må nämnas *M:me Julien* från theatern i Brüssel; *M:me Montigny*, från Conservatorium, samt h:r *Mairalt*, *Obin* och *Euzet*. Kören utgjordes af 220 fruntimmers- och 250 mans-röster.

Bal-orkestern dirigerades af h:r *Strauss*.

— **Fanny Elster** skulle, enligt enskildt bref, den 21 sistl. Juni hafva för sista gången uppträdt på scenen i Wien, der hon är född och har börjat sin konstnärsbana; hon läser draga sig tillbaka till privatlifvet.

— **Lord Westmoreland**, om hvilken vi nämnde uti N:o 22 af denna tidning, att han före sin afresa mottagit en adress af Berlins samtliga komponister musici och musikvänner, erhöi denna adress först den 22 sistl. Juni genom en deputation, bestående af *Meyerbeer*, kapellmästarne *Taubert* och *Dorn*, samt professor *Rungenhagen*. På det af *Meyerbeer* hållna talet svarade lord Westmoreland på franska språket.

— **Skådespelerskan Adami**, som hittills varit engagerad vid Königstädtiska theatern i Berlin, har nu blifvit antagen vid Kongliga theatern derstädes mot ett gage af 1500 preussiska thaler.

— **Soldathustrun** (*Das Weib des Soldaten*), ett nytt af B. A. Herrman från Franska bearbetadt skådespel uppfördes första gången Söndagen d. 22 Juni på Friedrich-Wilhelmstads-theatern i Berlin med lysande framgång.

— **Lola Montez** säges åter vilja beträda scenen såsom dansös, och *Barnum* skall hafva gjort henne lysande anbud. För närvarande uppehåller hon sig i London, hvarest hon tager undervisning i dans af balettmästaren vid italienska operan.

— **Herr Roger** skall, som det förljudes, fortsätta sina gästroller i Berlin in uti nästa månad, och äfven uppträda i "Hvita frun".

— **Dramatiska föredrag.** Det första af dessa föredrag (hvilka vi i förra numret omnämnde skulle hållas i *Christiania* af *K. Mantzius*), egde rum den 25:te Juni, och bestod af "En natt mellan fjällen", skådespel af *C. Hostrup*, samt "Falstaffska scener", ur *Schakespeares* *Henrik IV*. Det andra hölls d. 27:de s. m. och utgjordes af *Schakespeares* "En sommarnattsdröm", öfv. af *Oehlenschläger*, och det tredje och sista föredraget hölls d. 29:de och bestod af "En natt mellan fjällen" samt "Helge" af *Oehlenschläger*.

Om h:r *Mantzius* föredrag läses i "Christiania-Posten" af d. 27 Juni: Herr *Mantzius* höll i förrgår afton det första af sina föredrag för ett icke obetydligt antal åhörare. Man fick vid detta tillfälle

göra bekantskap med ett nytt skaldeestycke af den så mycket omtyckta, danska författaren Hostrup, nemligen: »En natt mellan fjällen.»

I detta stycke, som troligen är en frukt af författarens resa uppe emellan våra fjellbygder i fjol sommar, visar sig Hostrup i en från hans tidigare period temligen skiljd riktning. Det Hostrupska lynnet och hans oförlikneliga humor hafva här lemnat plats för ett poetiskt djup och allvar, och man återfinner blott i ett par af styckets personer Hostrups lyckliga förmåga att uppfinna och teckna komiska figurer. Det är fjellstämningen som gripit honom med sin tungsinthet och frambragt en skizz, hvaruti det romantiska är det herrskande elementet; men det är en skizz, full af poesi och skönhet, hvari de enskilda felen i karaktersteckningen, som måhända kunde påpekas, helt och hållet försvinna, likasom frågan, om den bild Hostrup här framställt är norsk nationel eller icke, är af underordnad betydelse, då stycket betraktas som ett skaldeverk. H:r *Mantzius* föredrog det äfven med en smak och ett uttryck, som nästan tvingade åhörarne att glömma, att stycket här saknade scenens apparater till understöd. I förbigående bör dock anmärkas, att stycket måhända ej så aldeles passar till uppförande; framställningen af Huldran och Necken, hvilka personligen framträda, skulle i alla fall finna många svårigheter — —.

— *Madame Bernhard-Gjertz*, stor pianist, (föret bekant i Norge under namnet *Jomfru Jacobina Gjertz*) har i dessa dagar återvänt till sin födelsestad Christiania, sedan hon i 8 år uppehållit sig dels i nordamerikanska staterna, dels i Frankrike, och på begge dessa ställen gifvit konserter, vid hvilka hon vunnit stort hifall och blifvit ansedd som en konstnärinna af betydelse. Hon skulle i slutet af denna vecka gifva konsert å frimurarelogens mindre sal.

— *Jenny Lind* och m:r *Barnum* hafva, enligt underrättelser från New-York af d. 12:te Juni, i all vänlighet upplöst sitt kontrakt; och det säges att *Lind* ärnar för egen räkning gifva några konserter i Förenta Staterna.

— *Hr Stjernström* med sitt Theatersällskap har återkommit från Finland till Stockholm.

— *Betty Boye* gaf Söndagen den 29 sisl. Juni konsert i Söderköping, samt Tisdagen den 1:ste d:s vid Medevi.

— *A. E. Pratté* gaf d. 29 sisl. Juni en vokal- och instrumentalsoirée uti Medevi brunnskyrka.

— *J. A. Mankell* gifver i morgon Söndag en musikalisk soirée med dans i brunssalen å Lunds brunn i Westergöthland.

— *Fredrik Lindholm*, den unga, lofvande pianisten, gaf, tillika med sin broder sistliden söndag en musikalisk soirée uti Marstrands brunssalong. Utom en berömvärd färdighet, eger han redan en ganska vacker touche, hvilket ingifver den förhoppningen, att han under goda mästars ledning en gång skall blifva en verklig konstnär.

— *M:rs Nedden* gaf Sönd. d. 29 sisl. Juni Vokal- och instrumental-konsert i Ramlösa stora brunnsal.

— *Signora Emma Normani* och *Signor L. Della Santa*, gäfvö i går härstädes konsert. Tiden tillåter oss dock ej att nu redogöra för densamma.

— *Theaterföreståndarne*: H:r *O. Andersson* gifver f. n. representationer i Helsingborg. H:r *J. W. Werselius* å sommartheatern vid Lorenzberg härstädes, h:r *L. E. Elffors* slutade sin sejour i Linköping d. 29:de sisl. Juni och *A. G. Wallin* slutar sin i Halmstad i morgon Söndag.

Hvarjehanda.

— *Skalden Runeberg* anlände den 29:de sisl. Juni med ångfartyg från Finland till Stockholm.

— *H:r Josef Tardini* andra luftsegling från Tivoli d. 29 sisl. Juni gynnades af den herrliga väderleken, fastän det blåste något nordlig vind, och lyckades äfven i alla afseenden. Åskådarnes antal inom Tivoli var nu talrikare än förra gången, såsom det tycktes omkring 800, och med tillhjälp af de frivilliga afgifter som lades i bössorna är det således att hoppas, att h:r *Tardini* åtminstone må vara någorlunda betäckt för de dryga kostnaderna. Ballongens ifyllning börjades klockan fem, och några minuter före klockan sju framträdde h:r *Tardini* på platåen med ett ungt vackert fruntimmer vid handen, som var klädt i vida mamlucker med en tyllgarnerad tunique deröfver och ljusblå sidenmante, man sade att det var hans svägerska.

Den unga damen bugade sig fryntligt och med behag för publiken åt alla sidor, men var mycket blek. De satte sig härefter i gondolen, och inom få ögonblick steg ballongen majestätiskt upp från åskådarne, samt aflägsnades af vinden hastigt söderut, under det »de höga resande» saluterade med pistolskott och viftade med fanor. Blott några minuter såg man ännu ballongen såsom en punkt i rymden, men kunde länge följa den med kikare. Sedan luftfärden räckt omkring en halftimme, sänkte sig de resande åter och togo landfäste medelst ankarets utkastande $1\frac{1}{2}$ fjerdingväg från Länna gästgifvaregård, vid Jordbrokrog omkring 7 fjerdingväg från staden. Den unga flickan lærer vid nedstigandet varit ännu blekare, men hemtade sig efter en kort stund. Det var förmodligen hennes första luftresa. De resande jemnte ballongen voro redan kl. 1 på följande natt återkomma till Djurgården. (A. B.)

— *Tre stora män*. En tonkonstnär, som jemnte stor skiicklighet besatt en god portion bizarreri, sade en gång i ett anfall af hänryckning: »Jag har endast respekt för tre män: för *Christus*, *Napoleon* och *Mozart*; ty de hafva åstadkommit något stort, hvar och en i sitt fack.

— *Öfverraskning*. En bonde såg en gång pianisten *Kube* spela, och berörde, då denne slutat, en af tangenterna. Men som han slog duktigt på densamma, så angafs tonen tämligen starkt. »Åh, kors!» utropade bonden då han hörde denna ton, »det visste jag inte, att jag också kan spela!»